

БЕЛОГУБОВА О. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА

Висока ступінь відокремлення характеризує комплекси норм міжнародного приватного права, діючих у галузі торговельного мореплавства, трудових відносин. Системи таких норм визначають як міжнародне приватне морське право та міжнародне приватне трудове право, у ранзі підгалузі міжнародного приватного права.

Однією з особливостей трудових відносин у морській галузі є значний рівень використання праці іноземних моряків. Таким чином, фактично у рамках двох специфічних підгалузей міжнародного приватного права сформовано особливий правовий режим регулювання праці моряків.

На думку А. С. Довгерта, «трудові та цивільні відносини...об'єднані спільними принципами приватноправового регулювання. Ця їхня якість і дає змогу у трудових відносинах з іноземним елементом приміняти до них інструментарій міжнародного приватного права...».

На нашу думку, міжнародне приватне трудове право характеризується деякими особливостями, які відрізняють його від класичних приватноправових відносин з іноземним елементом. По-перше, у сфері трудового права з більшою силою, ніж у цивільному чи сімейному праві, проявляє себе публічно-правове начало. Віднесення цих чи інших трудових відносин до сфери міжнародного приватного права обумовлюється їхнім приватноправовим змістом.

По-друге, у міжнародному приватному трудовому праві інші співвідношення джерел. З одного боку, загальні доктринальні положення про джерела міжнародного приватного права застосовуються й до регулювання трудових відносин, ускладнених іноземним елементом. Як вказує В. І. Кисіль, в ієрархії джерел міжнародного приватного права внутрішньому законодавству відводиться особливе, чільне місце. Однак, у сфері матеріального, чи міжнародного, трудового права міжнародні договори і право ЄС мають пріоритет перед нормами національного права та тим правопорядком, до якого вони відсилають. У результаті діяльності міжнародних галузевих та регіональних організацій розширюється об'єм уніфікованих матеріально-правових і колізійних приписів, охоплюються різноманітні блоки трудових відносин. Особливо це відноситься до конвенцій Міжнародної організації праці, які уніфікують матеріальне трудове право.

По-третє, до джерел міжнародного приватного трудового права слід відносити локальні нормативні акти (колективні угоди, у тому числі

міжнародного характеру; положення про персонал спільного підприємства та ін.), що містять колізійні і матеріальні норми, які регулюють трудові відносини з іноземним елементом.

По-четверте, перелік суб'єктів міжнародного приватного трудового права слід доповнити такими суб'єктами, як трудовий колектив, профспілкові органи, адміністрація підприємства. Особливо це актуально у відносинах з захисту прав моряків, де міжнародні профспілкові організації відіграють важливу роль у імплементації конвенції МОП та захисту соціальних прав моряків.

По-п'яте, незастосуванням або застосуванням в іншій формі ряду принципів міжнародного приватного права до міжнародних приватних трудових відносин (наприклад, трудова дієздатність визначається за законом, що регулює суть відносин (*lex causae*), а не за законом громадянства (*lex patriae*) чи за законом доміцилія (*lex domicilii*), як у міжнародного приватного права; формальні умови дійсності трудового договору визначаються за *lex causae*, а не за принципом закону місця здійснення акта (*locus regit actum*), як у міжнародного приватного права; найважливіший принцип міжнародного приватного права — автономія волі (*lex voluntatis*), у силу якого сторони відносин можуть самі вибрати застосовуване право, у трудових відносинах не використовується тощо). На ці обставини звертав увагу І. Сасі, якій обґрунтовував необхідність відділення міжнародного трудового права від міжнародного приватного права.

Таким чином, норми, що регламентують трудові відносини з іноземним елементом, складають самостійну підсистему міжнародного приватного права.

ПЛОТНИКОВ О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ КОНЦЕПЦІЇ ПЕРЕХІДНОЇ ЮСТИЦІЇ

Збройні конфлікти, внутрішні заворушення, цивільні протистояння, насильницьке повалення влади революційним шляхом, як правило, призводять до порушень прав людини, які, в залежності від характеру ситуації, можуть відбуватися у поодиноких випадках, або приймати масову та грубу форму. Головним завданням будь-якого суспільства в такій ситуації стає подолання наслідків порушень, відновлення нормального